

TRANS-ATLANTISCHE BETREKKINGEN: DE VS EN CANADA

De EU, de VS en Canada delen de waarden van democratie, mensenrechten en economische en politieke vrijheid. Ook is er overlap als het gaat om kwesties op het gebied van buitenlands beleid en veiligheid. De brede economische en handelsovereenkomst (CETA) tussen de EU en Canada en de strategische partnerschapsovereenkomst traden in 2017 voorlopig in werking. De onderhandelingen over het Trans-Atlantisch partnerschap voor handel en investeringen tussen de EU en de VS werden in 2017 stopgezet. Op 15 april 2019 heeft de Raad haar goedkeuring gehecht aan onderhandelingsrichtsnoeren ter opheffing van de industrietarieven.

BUITENLANDSE BETREKKINGEN TUSSEN DE EU EN DE VS

De Europese Unie en de VS werken nauw samen op een aantal terreinen die verband houden met het buitenlands beleid en geografische gebieden, zoals terrorismebestrijding en samenwerking ten aanzien van veiligheid, energie, Rusland, Oekraïne en de landen van de Westelijke Balkan. Sinds de inauguratie van Donald Trump als president van de VS en de invoering van zijn “America First”-aanpak, is de houding van de VS ten opzichte van de EU en het trans-Atlantisch bondgenootschap echter veranderd. Hierdoor zijn de trans-Atlantische betrekkingen op de tocht komen te staan. Hoewel de meningen van de VS en de EU de laatste tijd ten aanzien van een aantal belangrijke kwesties uiteenlopen (bijv. Iran, klimaatverandering, de heffing van invoertarieven voor staal en aluminium, de rol van multilaterale instellingen en de op regels gebaseerde orde, alsmede de benoeming van nieuwe leden van de beroepsinstantie van de Wereldhandelsorganisatie (WTO)), blijft het onderhouden van een nauwe samenwerking en van strategische betrekkingen niet alleen een prioriteit voor de EU, maar ook van wezenlijk belang voor de collectieve veiligheid en de welvaart van beide partners. Voor wat betreft veiligheid brengt president Trump de begroting van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO) nadrukkelijk onder de aandacht en heeft hij alle bondgenoten opgeroepen hun belofte om 2 % van hun bbp af te dragen aan defensie-uitgaven gestand te doen.

POLITIEKE BETREKKINGEN TUSSEN DE EU EN DE VS IN HET PROCES VAN DE TRANS-ATLANTISCHE WETGEVERSDIALOOG

Sinds 1972 bestaan er contacten tussen het Europees Parlement en het Amerikaanse Congres. De betrekkingen tussen de EU en het Congres werden met

de oprichting van de trans-Atlantische wetgeversdialoog (TLD) in 1999 opgeschaald en geïstitutionaliseerd. In het kader van de TLD komen leden van het Europees Parlement en leden van het Amerikaanse Huis van Afgevaardigden samen tijdens interparlementaire bijeenkomsten die tweemaal per jaar plaatsvinden, de ene keer in de VS en de andere keer in Europa. Deze bijeenkomsten worden door beide partijen beschouwd als een goed forum voor positieve en constructieve samenwerking. Wetgevers die deze halfjaarlijkse bijeenkomsten bijwonen, wisselen van gedachten over belangrijke politieke kwesties van wederzijds belang. Hoewel de standpunten van beide trans-Atlantische partners op een aantal gebieden overeenstemmen, heeft deze uitwisseling ook afwijkende standpunten over belangrijke politieke kwesties aan het licht gebracht. Het belang van deze dialoog mag niet worden onderschat, met name gezien de macht van het Amerikaanse Congres, bijvoorbeeld ten aanzien van het goedkeuren van de tussenkomst van de VS in internationale crises en het vormgeven van het aandeel van de VS in mondiale bestuursinstellingen. De 83e interparlementaire bijeenkomst vond in februari 2019 plaats in Washington D.C. Uit de [gezamenlijke verklaring](#) na afloop daarvan bleek de toewijding van beide partijen om de samenwerking op het gebied van gemeenschappelijke uitdagingen te versterken. De 84e interparlementaire bijeenkomst, die in november in Helsinki zou plaatsvinden, werd uitgesteld in verband met de impeachment-procedure die door het Amerikaanse Huis van Afgevaardigden werd opgestart om een onderzoek in te stellen naar de eventuele afzetting van president Trump.

Economische betrekkingen tussen de EU en de VS

Na de opschorting van de onderhandelingen over een trans-Atlantisch partnerschap voor handel en investeringen (TTIP), verwierp het Parlement op 14 maart 2019 een ontwerp-resolutie waarin werd aanbevolen handelsbesprekingen tussen de EU en de VS te beginnen over zowel industriële goederen als conformiteitsbeoordeling, terwijl de Raad op 15 april 2019 onderhandelingsrichtsnoeren aannam om heffingen op industriële goederen en de conformiteitsbeoordeling af te schaffen. De regering-Trump is op het gebied van de handelsbetrekkingen een radicaal andere koers ingeslagen dan haar voorgangers. Nationale belangen worden voorop worden gesteld en er wordt getracht om de handelstekorten met andere landen opnieuw in evenwicht te brengen: ter bescherming van Amerikaanse bedrijven en ter verwezenlijking van een grotere markttoegang in partnerlanden worden handelspartners onder druk gezet middels hoge heffingen op bepaalde producten. Op 1 juni 2018 legde de Amerikaanse regering invoerheffingen voor staal en aluminium op aan de EU. Ook werd bedreigd met soortgelijke heffingen voor auto's. Verder neemt de VS afstand van een multilaterale aanpak binnen het kader van de WTO. Deze veranderde houding zorgt voor spanningen in de handelsbetrekkingen van de VS met de EU en andere partners. De EU heeft bij de WTO een klacht ingediend over de staal- en aluminiumheffingen van de VS en heeft inmiddels zelf heffingen ingevoerd voor producten uit de VS om de handel met de VS opnieuw in evenwicht te brengen. Daarnaast gaat het burgerluchtvaartgeschil Airbus-Boeing de laatste fase in. Het orgaan voor geschillenbeslechting van de WTO heeft geoordeeld dat de EU en de VS beiden schuld hebben, en wel omdat zij bepaalde ongeoorloofde subsidies bleven verstrekken aan hun vliegtuigfabrikanten. De WTO gaf de VS op 2 oktober 2019

toestemming voor tegenmaatregelen in de vorm van heffingen op de uitvoer van de EU ter waarde van 7,5 miljard USD (6,8 miljard EUR). Over een paar maanden – dat wil zeggen na de uitspraak van de WTO over de Boeing-zaak – zal de EU ook toestemming krijgen om tegenmaatregelen te nemen ten aanzien van de VS. In april 2019 werd er een voorlopige lijst gepubliceerd met de Amerikaanse producten waarvoor tegenmaatregelen worden overwogen. Telkens opnieuw heeft de Europese Commissie de VS laten weten dat de EU samen tot een eerlijke en evenwichtige oplossing voor de luchtvaartindustrie zou willen komen. Volgens de EU zou het wederzijds opleggen van sancties enkel schade berokkenen aan ondernemingen en burgers aan weerszijden van de Atlantische Oceaan. Bovendien zou het ten koste gaan van de wereldhandel en de luchtvaartindustrie in het algemeen, die reeds gevoelige tijden kennen. In juli 2019 heeft de EU concrete voorstellen gedaan aan de VS voor een nieuwe regeling inzake vliegtuigsubsidies en manieren om in de toekomst met de bestaande nalevingsverplichtingen om te springen.

Ondanks deze retoriek zijn de economieën van de EU en de VS samen nog altijd goed voor bijna de helft van het mondiale bruto binnenlands product (bbp) en bestrijken ze een derde van de wereldhandel.

In 2018 had 20,8 % van de totale goederenuitvoer van de EU de VS als bestemming (ten opzichte van de 10,7 % die voor China bestemd was), waarmee de VS de voornaamste uitvoerbestemming van de EU bleef. De VS was nog altijd goed voor 13,5 % van de goedereninvoer van de EU en was daarmee de op een na belangrijkste invoerpartner van de EU. In dit opzicht bleef de VS achter bij China, dat goed was voor 19,9 % van de totale invoer van de EU, maar overtrof het Rusland en Zwitserland, die een aandeel hadden van respectievelijk 8,5 % en 5,5 %.

Handel in goederen tussen de EU en de VS in de periode 2016-2018 (miljard EUR)

Jaar	Invoer van goederen in de EU vanuit de VS	Uitvoer van goederen vanuit de EU naar de VS	EU-saldo (goederen)
2016	248,8	363,7	+114,9
2017	256,6	376,2	+119,6
2018	267,3	406,4	+139,1

Bron: Europese Commissie, DG Handel

Over het algemeen nam de uitvoer van diensten vanuit de EU naar de VS in de periode 2015-2017 toe, evenals de invoer van diensten vanuit de VS naar de EU. In 2016 leidde een afname van de uitvoer van diensten vanuit de EU echter tot een handelsoverschot van 2,8 miljard EUR aan Amerikaanse diensten, terwijl een afname van de uitvoer van diensten vanuit de VS in 2017 leidde tot een handelsoverschot van 12,5 miljard EUR aan EU-diensten.

Handel in diensten tussen de EU en de VS in de periode 2015-2017 (miljard EUR)

Jaar	Invoer van diensten in de EU vanuit de VS	Uitvoer van diensten vanuit de EU naar de VS	EU-saldo (diensten)
2015	215,1	227,7	+12,6
2016	229,1	226,3	-2,8
2017	223,7	236,2	+12,5

Bron: Europese Commissie, DG Handel

De EU en de VS zijn elkaars grootste investeerders. In 2016 en 2017 konden echter een aantal neerwaartse tendensen worden opgemerkt. In beide jaren liepen de Amerikaanse investeringen in de EU terug en was er sprake van een negatief investeringssaldo van de VS, terwijl de investeringen van de EU in de VS – na een lichte afname in 2016 – in 2017 toenamen. Dit leidde tot een verdere toename van het positieve investeringssaldo van de EU, dat in 2017 opliep tot 385,3 miljard EUR. Men zou kunnen zeggen dat bilaterale directe investeringen (BDI) – van nature langetermijnverbintenissen – de drijvende kracht zijn achter de trans-Atlantische handelsbetrekkingen. Dit wordt eens te meer kracht bijgezet door het feit dat de handel tussen moeder- en dochterondernemingen in de EU en de VS goed is voor meer dan een derde van de totale trans-Atlantische handel. Uit ramingen blijkt dat Europese en Amerikaanse bedrijven die op elkaars grondgebied actief zijn, werkgelegenheid bieden aan meer dan 14 miljoen mensen.

Totale bilaterale investeringen van de EU en de VS (miljard EUR)

Jaar	BDI van de VS in de EU	BDI van de EU in de VS	Saldo
2017	2 183,9	2 569,2	+385,3

Bron: Europese Commissie, DG Handel

POLITIEKE DIALOOG TUSSEN DE EU EN CANADA

Canada is een van de oudste en meest naaste partners van de EU. De samenwerking tussen de EU en Canada is de afgelopen jaren aanzienlijk versterkt.

De bilaterale betrekkingen zijn in de jaren vijftig van de vorige eeuw tot stand gebracht en waren aanvankelijk louter economisch van aard, maar zijn door de jaren heen uitgegroeid tot een hecht strategisch partnerschap. De EU en Canada werken nauw samen op het gebied van mondiale kwesties zoals het milieu, de klimaatverandering, energiezekerheid en regionale stabiliteit, en zijn ook naaste partners in de G7 en de G20. Canada werkt regelmatig mee aan de GVDB-missies van de EU (op het gebied van het [gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid](#), zoals de EU-politiemissies in Afghanistan en in de Palestijnse gebieden) en neemt ook deel aan de [verkiezingswaarnemingsmissies](#) van de EU.

In 2011 traden de EU en Canada in onderhandelingen over de versterking van hun onderlinge betrekkingen op basis van een [Brede Economische en Handelsovereenkomst](#) (CETA) en een [Overeenkomst inzake een strategisch](#)

[partnerschap](#) (SPA), met als doel om de [verouderde kaderovereenkomst](#) van 1976 te vervangen.

De SPA is een brede politieke overeenkomst ter versterking van de bilaterale samenwerking op een aantal gebieden van buitenlands en sectoraal beleid, zoals internationale vrede en veiligheid, terrorismebestrijding, crisisbeheersing, maritieme veiligheid, mondiaal bestuur, energie, transport, onderzoek en ontwikkeling, gezondheidszorg, het milieu en klimaatverandering. Daarnaast is er de CETA, die tot doel heeft de economische, handels- en investeringsbetrekkingen tussen de EU en Canada te verbeteren. Op 30 oktober 2016, tijdens de topontmoeting tussen de EU en Canada, werd de SPA door beide landen ondertekend en in februari 2017 verkreeg zij de steun van het Parlement. Sinds 1 april 2017 wordt een groot deel van de SPA voorlopig toegepast. Momenteel wordt de overeenkomst, om volledig in werking te kunnen treden, onderworpen aan de bijbehorende parlementaire ratificatieprocedures.

In aanvulling op de dialoog tussen de Europese en Canadese uitvoerende macht komen leden van het Europees Parlement en Canadese parlementariërs regelmatig bijeen. Elk jaar vinden interparlementaire bijeenkomsten plaats, naast andere interparlementaire uitwisselingen in werkgroepen en tussen delegaties. De delegatie van het Europees Parlement voor de betrekkingen met Canada komt gedurende het jaar regelmatig bijeen om deze interparlementaire bijeenkomsten voor te bereiden. Naast lopende onderhandelingen kunnen tijdens deze bijeenkomsten ook controversiële kwesties ter tafel komen, zoals het milieueffect van teerzand- en schaliegaswinning, het visserijbeleid en dierenwelzijn (waaronder met betrekking tot de zeehondenjacht). De 40e interparlementaire bijeenkomst van het Parlement vond in maart 2019 plaats in Straatsburg. Tijdens de bijeenkomst bespraken leden van het Canadese Lagerhuis en het Europees Parlement de politieke ontwikkelingen in de EU en Canada en de handelsbetrekkingen.

ECONOMISCHE BETREKKINGEN TUSSEN DE EU EN CANADA

De Brede Economische en Handelsovereenkomst (CETA) is het resultaat van de aanzienlijke vooruitgang die de EU en Canada de afgelopen tien jaar hebben geboekt op het gebied van hun handelsbetrekkingen. De onderhandelingen tussen de EU en Canada over de CETA, die in 2009 van start gingen, werden in 2014 afgerond. De overeenkomst werd tijdens de topontmoeting tussen de EU en Canada van 30 oktober 2016 ondertekend en op 15 februari 2017 goedgekeurd door het Parlement. De tekst moet nu door de lidstaten worden geratificeerd overeenkomstig hun nationale grondwettelijke bepalingen. De delen die onder de bevoegdheid van de EU vallen, zijn sinds 21 september 2017 voorlopig van toepassing.

De overeenkomst is de eerste brede economische overeenkomst van de EU met een sterk geïndustrialiseerd land. De EU en Canada hebben hun markten opengesteld voor elkaars goederen, diensten en investeringen, ook in de vorm van overheidsopdrachten. Tijdens het eerste jaar van uitvoering steeg de totale uitvoer van goederen naar Canada met 7 % en werden er met name meer machines, geneesmiddelen en landbouwproducten uitgevoerd.

Daarnaast is de CETA de eerste bilaterale economische overeenkomst van de EU waarin een speciaal stelsel van investeringsgerechten is opgenomen voor de beslechting van geschillen tussen investeerders en staten. Aangezien het stelsel vernieuwend is en het openbare debat erover in veel landen nog in volle gang is, wordt het stelsel bij de voorlopige toepassing van de CETA echter nog buiten beschouwing gelaten. De CETA bevat bovendien een duidelijke verklaring over het recht van overheden om wet- en regelgeving vast te stellen op het gebied van volksgezondheid, veiligheid, milieu, openbare zeden en sociale en consumentenbescherming.

De EU en Canada ondervinden beide de gevolgen van de nieuwe staal- en aluminiumheffingen van de VS en zijn het erover eens dat de heffingen noch economisch gerechtvaardigd, noch in overeenstemming zijn met de regels van de WTO. Daarom hebben niet alleen de EU en Canada, maar ook andere voorvechters van de op regels gebaseerde handelsorde, de dialoog over handelskwesties geïntensiveerd.

In 2018 was de EU na de VS de op een na belangrijkste handelspartner van Canada en was zij goed voor 7,6 % van de totale Canadese in- en uitvoer van goederen. In 2018 voerde de EU 41,4 miljard EUR aan goederen uit naar Canada en voerde zij 31 miljard EUR aan Canadese goederen in. Hiermee kwam Canada op de tiende plaats van de lijst van internationale handelspartners van de EU te staan. Beide partners handelen wat goederen betreft voornamelijk in machines, vervoersmaterieel en chemicaliën.

Handel in goederen tussen de EU en Canada in de periode 2016-2018 (miljard EUR)

Jaar	Invoer van goederen in de EU vanuit Canada	Uitvoer van goederen vanuit de EU naar Canada	EU-saldo (goederen)
2016	29,0	35,2	+6,2
2017	31,5	37,7	+6,2
2018	31,0	41,4	+10,4

Bron: Europese Commissie, DG Handel

De handel in diensten vormt een belangrijk onderdeel van de handelsbetrekkingen tussen de EU en Canada. In 2017 steeg de uitvoer van diensten van de EU naar Canada ten opzichte van 2014 tot een waarde van 21,7 miljard EUR en nam de invoer van Canadese diensten in de EU toe tot 13,2 miljard EUR. Vervoer, toerisme, verzekeringen en communicatie zijn enkele terreinen waarop veelvuldig diensten tussen de EU en Canada worden uitgewisseld.

Handel in diensten tussen de EU en Canada in de periode 2015-2017 (miljard EUR)

Jaar	Invoer van diensten in de EU vanuit Canada	Uitvoer van diensten vanuit de EU naar Canada	EU-saldo (diensten)
2015	12,6	19,4	+6,8

2016	12,1	20,2	+8,1
2017	13,2	21,7	+8,5

Bron: Europese Commissie, DG Handel

Wat buitenlandse directe investeringen (BDI) betreft, heeft de EU meer in Canada geïnvesteerd dan andersom. In 2017 bedroegen de BDI van de EU in Canada 304,8 miljard EUR. De Canadese BDI in de EU kwamen neer op 293,0 miljard euro.

Totale bilaterale investeringen van de EU en Canada (miljard EUR)

Jaar	BDI van Canada in de EU	BDI van de EU in Canada	Saldo
2017	293,0	304,8	+11,8

Bron: Europese Commissie, DG Handel

Wolfgang Iglér / Tuula Turunen
12/2019

